

клініко-патологоанатомічних конференцій. Кафедра бере участь у формуванні майбутніх лікарів-патологоанатомів. Останнім часом 3 випускники медичного факультету пройшли інтернатуру з патологічної анатомії і сьогодні працюють у Сумських лікарнях: Роман Миколайович Пономарчук – дитячим патологоанатомом в СОПАБ, Петро Володимирович Хліманцов – лікарем-патологоанатомом Охтирської ЦРЛ, Андрій Володимирович Лободюк – лікарем-патологоанатомом у СОПАБ.

Співробітниками кафедри проводяться наукові дослідження з вивчення патоморфологічних змін в органах та тканинах під впливом несприятливих факторів зовнішнього середовища. Виконується кандидатська дисертація на тему “Морфологічні зміни ендометрія у робітниць промислових підприємств при дисфункціональних маткових кровотечах” (Л.І. Карпенко). На кафедрі проводиться пошукова наукова робота “Патоморфоз туберкульозу в умовах несприятливих впливів різного генезу у Сумській області”. Налагоджена робота гістологічної лабораторії для наукових та навчальних цілей з виготовленням мікропрепаратів до практичних занять. Щорічно співробітники кафедри виступають з своїми науковими здобутками на наукових форумах різного рівня. Оpubліковано більше 60 наукових праць у журналах, збірниках наукових конференцій, з’їздів, конгресів.

40 РОКІВ НАУКОВО-ДОСЛІДНОМУ ЛАБОРАТОРНОМУ ЦЕНТРУ НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. О.О. БОГОМОЛЬЦЯ

Л.М. Донцова

Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця (раніше Київський медичний інститут) займає почесне місце серед найстаріших медичних вузів. У ньому об’єднані зусилля спеціалістів різних профілів для вирішення кардинальних наукових проблем за найбільш пріоритетними напрямками розвитку медичної науки. Поглибленню наукового пошуку сприяє діяльність науково-дослідного лабораторного центру (НДЛЦ), який у цьому році відзначатиме своє 40-річчя.

У 1962 р. в Київському медичному інституті з метою підвищення ефективності науки вузу та надання науково-методичної допомоги кафедрам при виконанні дослідних робіт була організована Центральна науково-дослідна лабораторія (ЦНДЛ), до якої відносять відділення патофізіології, біохімії, біофізики, електронної мікроскопії, гістології та імунології.

Першим її завідувачем (1963-1964) був професор Г.Б. Агарков. У 1964-1967 рр. ЦНДЛ керував фізіолог, доцент О.О. Муратов. Це був період вдосконалення структури ЦНДЛ, закріплення її матеріально-технічної бази. Із 1967 по 1986 р. ЦНДЛ очолював доктор медичних наук Є.О. Кречковський. За ці роки лабораторія перетворилася в основний науково-методичний центр інституту, на базі якого виконувались багатопланові дослідження, формувався власний науковий напрям, пов'язаний із вивченням закономірностей серцево-судинної патології при ураженні дихальної системи і шляхів її фармакологічної корекції.

У 1986-1987 рр. ЦНДЛ керував професор Ю.І. Губський, а з 1987 р. і до цього часу нею завідує заслужений діяч науки та техніки, двічі лауреат Державної премії України, доктор медичних наук, професор В.П. Яценко. У тому самому році у зв'язку із збільшенням підрозділів ЦНДЛ перейменована у науково-дослідний лабораторний центр (НДЛЦ).

Створений спочатку як база для проведення експериментальних досліджень кафедр, НДЛЦ в даний час є багатопрофільним науковим закладом. Сьогодні в його рамках функціонують відділ експериментального моделювання хвороб людини, відділ морфологічних та біохімічних досліджень, відділ ультраструктурного аналізу та морфометрії, відділ експериментальної та клінічної імунології, відділ математичного аналізу, моделювання та телекомунікацій, лабораторія студентських наукових досліджень, лабораторія космічної біомедицини, лабораторія експериментальної хірургії, науково-дослідна група з історії медицини, відділ науково-медичної інформації, група з науково-медичного співробітництва та впровадження науково-медичних розробок, група метрології, експериментально-біологічна клініка (віварій), лабораторія алергології та імунології.

Із багатьох підрозділів НДЛЦ 9 є провідними у виконанні експериментальних наукових досліджень. Серед перших у 1962 р. виникла лабораторія електронної мікроскопії, яку очолила к.б.н. Л.О. Стеченко. Основна увага у ній приділяється проблемі ультраструктурної організації гемомікроциркуляторного русла в нормі і при патології, вивченню ультраструктури ендотелію в філо- і онтогенезі, а також кровеносних капілярів сенсорних гангліїв в онтогенезі та при різних функціональних станах аферентного нейрона. З метою оптимізації морфологічних досліджень розроблено пакет програм для морфометричного аналізу: "Мікропіноцитоз", "Контакт", "Ядро", "Кардіоміоцит", "Капіляр", "Органела", які впроваджувались не тільки в НДЛЦ, а й в багатьох морфологічних лабораторіях і на кафедрах України. У 1993 р. лабораторія була трансформована у відділ, що складається із двох лабораторій – електронної мікроскопії (завідувач –

к.м.н. Т.П. Куфтирева) та морфометричного аналізу (гол. наук. співробітник – д.м.н. Л.О. Стеченко).

Основним науковим напрямком лабораторії метаболічного та структурного аналізу (раніше відділення гістохімії) (завідувач – д.б.н. Н.А. Колесова) є вивчення метаболічного і структурного забезпечення функціональної активності органів і тканин у нормі та при патології з дослідженням гемомікроциркуляторного русла, судинно-тканинних взаємовідносин і енергетичного обміну. Використання комплексу морфологічних методів дослідження дозволяє всесторонньо оцінити структуру і стан метаболізму органів і тканин в експерименті і клініці, що сприяє морфологічній діагностиці та оцінці ефективності лікування.

В лабораторії патофізіології та експериментальної фармакології (наук. керівник - д.м.н., проф. С.Б. Французова, викон. обов'язки завідувача – к.м.н. Л.Л. Аршиннікова) досліджуються функціональні та метаболічні механізми дії серцево-судинних засобів. Розробляються способи моделювання та експериментальної фармакотерапії патологічних процесів в системі кровообігу із дослідженням стану центральної, периферичної і внутрішньосерцевої гемодинаміки. Вивчалися антиоксиданти альфа-токоферол, діетон, іонол, а також нові препарати – мілдронат і форідон.

Лабораторія біохімії (завідувач – к.х.н. Н.М. Юрженко) приділяє основну увагу вивченню метаболічних закономірностей розвитку патологічних процесів в експерименті і клініці з дослідженням ліпідного обміну, вільнорадикальних процесів ліпопероксидації, активності окисно-відновних ферментів, процесів перекисного окислення ліпідів мембранних структурних клітин, кальційзалежних метаболічних процесів з метою корекції виявлених зсувів і контролю їх ефективності.

У відділі експериментальної та клінічної імунології, що складається з лабораторії імунології (завідувач – д.м.н. В.Г. Бордонос) і лабораторії клінічної імунології (завідувач – д.м.н. Г.Б. Афоніна) головним напрямком є вивчення регуляції імунних процесів в експерименті та клініці, проблем імунопатології. Розроблені моделі патологічних процесів, в основу яких покладено імунні механізми. Випробувані варіанти імунокорегувальних впливів направлені на різні ланки імунної системи. Вивчаються показники системи імунітету при різних видах патології в клініці.

Лабораторія токсикології та експериментальної ембріології (завідувач – к.м.н. І.Г. Анисимова) основну увагу приділяє гігієнічній характеристиці умов праці та професійній діяльності лікарів різних спеціальностей, вивченню особливостей дії на організм нових хімічних речовин з урахуванням віддалених наслідків їх впливу на репродуктивну функцію експериментальних тварин. Вивчалися наслідки впливу деяких

факторів навколишнього середовища, зокрема, електромагнітного випромінювання високої частоти та низької інтенсивності.

Лабораторія газової хроматографії (пров. наук. співробітник – к.т.н. Т.С. Брюзгіна), використовуючи високоінформативний метод газохроматографічного аналізу, вивчає жирнокислотний склад ліпідів і рівень вільного холестерину крові і різних біосередовищ в нормі і при патології, а також при забрудненні навколишнього середовища. Розроблені умови досліджень неінвазійних об'єктів – поту, слини, шкірного сала, конденсату повітря, що видихається з легень. Дослідження проводяться при різних захворюваннях та при експериментальній патології у динаміці її розвитку.

Завдання лабораторії математичного аналізу та моделювання (ст. наук. співробітник - Н.О. Мариц) - за допомогою математичних та комп'ютерних методів розробляти віртуальні моделі певних захворювань людини та визначати шляхи їх відтворення в експерименті. Керівником робіт став завідувач НДЛЦ, д.м.н., проф. В.П. Яценко.

Лабораторія стандартизації та експериментального моделювання (завідувач – к.м.н. Л.Ф. Блонська) створена на початку 90-х років. Головний напрямок лабораторії – розроблення кількісних та системних підходів до стандартизації здоров'я лабораторних тварин на базі віварію НМУ та розроблення нових моделей хронічних неспецифічних захворювань легень і гіпертензії малого кола кровообігу.

У 1993 р. в НДЛЦ створено лабораторію студентських наукових досліджень (завідувач – к.м.н. О.І. Толстих), у якій студенти, зацікавлені проблемами експериментальної та клінічної медицини, можуть ознайомитися з найновішими методиками науково-дослідної роботи, вести самостійні дослідження під керівництвом досвідчених співробітників.

У 1995 р. в НДЛЦ започатковано постійно діючий семінар “Космічна біомедицина. Телемедицина.”, на якому періодично розглядаються актуальні питання експериментальної медицини, що постають у процесі освоєння космосу. У 1997 р. відбувся міжнародний симпозіум з проблем авіаційної та космічної медицини “Україна – Росія – AGARD/NATO”, організований міністерством України та НМУ. У програмі проф. В.П. Яценка викладалися основні напрямки пріоритетних для України теоретичних та прикладних розробок у галузі космічної біомедицини в ХХІ ст.